

Tárgytematika

Magyar alkotmányosság és parlamentarizmus 1989-2008.

N_DO35

Tárgyfelelős neve: dr. Smuk Péter

Félév: 2011/12/1

OKTATÁS CÉLJA

A kurzus Magyarország rendszerváltás utáni alkotmányfejlődését kívánja feltárni és összegezni. A magyar alkotmányos rendszerváltás, az alkotmányos intézmények átalakulása, fejlődése, a jogállam kiépülése bemutatását két dimenzióban végzi el.

1. Egyrészt a hatalmi-politikai eseménytörténet állomásaihoz igazodóan számba veszi, elemzi az alkotmányfejlődés mozzanatait. Az elemzés történetiségének vázát alapvetően a rendszerváltás tárgyalásos szakasza, valamint a parlamenti ciklusok adják. 2. Másrészt az alkotmányos intézmények dimenziójában, azok tartalmi fejlődésének ívét kívánja felvázolni. Az egyes intézmények szabályozásának és gyakorlatának bemutatása külön esettanulmányokat igényel, hogy a két kutatási-elemzési dimenzió egymást kiegészítve adjon teljes képet a magyar alkotmányosság alakulásáról.

TANTÁRGY TARTALMA

1. A magyar rendszerváltás - sajátos magyar út, tárgyalásos átmenet, alkotmánykoncepciók
2. Választások: a politikai váltógazdaság gyakorlata
3. Parlamentek és kormányok. Az átalakulás és az euroatlanti integráció törvényhozási gyakorlata (reformtörvényhozás az államszervezet, alapvető jogok és közpolitikák területén)
- 4-12. Esettanulmányok:
  - A jogállam fogalma, értelmezése, kiépülésének menete (részelemei többek között: jogbiztonság, jogalkotás, dereguláció)
  - A magyar választási rendszer alakulása, megújulásának problematikája
  - A magyar kormányforma sajátosságai, a magyar parlamentarizmus a kelet-közép-európai kormányzati rendszerek között. A közvetlen demokrácia intézményeinek funkciói.
  - A parlamenti jog fejlődése, a kormány parlament előtti felelőssége
  - Végrehajtás és államszervezés - a helyi és a központi közigazgatás összehangolása, területszervezés, regionalizmus, önkormányzati autonómia
  - Az államfő - alkotmányos feladatok, funkciók, és az emberi tényező
  - A magyar alkotmánybíráskodás kialakulása, szerepe a jogállam kiépítésében, hatáskörök és szerepfelfogás
  - Az igazságszolgáltatás személyi és szervezeti függetlensége, jogpolitikai elvárások, reformok és szakmai kiválasztódás
  - Az alapjogok védelmének intézményei. Az egyéni és a kollektív emberi jogok intézményesülése, a politikai kihívások és alkotmányos értékek feszültsége (gyülekezési jog, véleményszabadság, egyesülési jog, információszabadság, emberi méltóság, diszkrimináció-tilalom)

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Beszámoló (3 fokozatú)

KÖTELEZŐ IRODALOM

Bihari Mihály: *Magyar politika 1944-2004. Politikai és hatalmi viszonyok*. Bp., 2005., Osiris.
Halmai Gábor- Tóth Gábor Attila (szerk.): *Emberi jogok*. Bp., 2003., Osiris
Sólyom László: *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon*. Bp., 2001., Osiris.
Köröseyi András-Török Gábor-Tóth Csaba: *A magyar politikai rendszer*. Bp., 2004. Osiris.
Smuk Péter: *Ellenzéki jogok a parlamenti jogban*. Bp., 2008., Gondolat

Ajánlott irodalom:

Bihari M. (szerk.): *A többpártrendszer kialakulása Magyarországon 1985-1991*. Bp., 1992., Kossuth.
Pokol Béla: *A magyar parlamentarizmus*. 1994., Cserépfalvi.
Romsics Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Bp., 2005., Osiris.
Arato, A.: *Civil Society, Constitution and Legitimacy*. New York, 2000.;
J.J.-Johnson, N. (eds.): *Constitutional Policy and Change in Europe*. Oxford.; Schwartz, H.:
The Struggle for Constitutional Justice in Post-Communist Europe. Chicago, 2000;
Constitutional Courts on Trial- Special Feature of East European Constitutional Review 1/1997.;
Olson, D.-Norton, Ph.: *The New Parliaments of Central and Eastern Europe*. London, 1996., Frank Cass.